

Rendezte: *Mel Gibson*
Az estét a Budapest Főváros XIII. kerületi
Örmény Kisebbségi Önkormányzat rendezi

* * *

Ünnepség Világosító Szent Gergely tiszteletére

Szerencsém volt részt venni az idén is a XIV. kerületi Örmény Önkormányzat ünnepségén, melyet a XIII. és XV. kerületi örmény kisebbségi önkormányzatok képviselőivel közösen rendeztek. Számomra mindig felejthetetlen élményt nyújtanak az efféle ünnepségek, mert találkozhatok hasonló beállítottságú emberekkel és élvezhetem az örmény kultúra gazdag és színes tárházát. A rendezvényt Zárug Béla, a Zuglói Örmény Önkormányzatok elnöke nyitotta meg.

Személyesen pár éve ismerkedtem meg Katikával és férjével egy debreceni örmény farsangi bálon. Ők voltak az elsők, akik ráébresztettek örmény gyökereim fontosságára és az örmény nép vérében lévő halhatlan nagy szeretetre és összetartásra. A mai rohanó korban kissé elfelejtődik a barátság és a másik ember iránti tisztelet, ezért különösen fontosak az ilyen rendezvények, ahol találkozhatunk egymással. A XIV. ker. rendezvényén is mindig kellemes hangulat alakul ki és a rendkívül választékos és élvezetes műsor tovább szórakoztatja a résztvevőket. A Harmonia-Celestis zuglói örmény kórus a május 26-i ünnepségen eredeti dalokat adott elő. Később Avedikián Viktória énekművész, valamint a Guszán Trió járult hozzá a különleges hangzású örmény dalok felcsendülésével, hogy átléphessük a jelen határait, s átrepítették bennünket a messzi tájakra és régmúlt idők hangulatába. Az elmélyült átéléshez Várnagy Katalin színművész, továbbá Zárug Zita szavalata is hozzájárult. A Világosító Szent Gergely tiszteletére rendezett ünnepi megemlékezésen Leszkovszky Pál plébános atya Garaguly István közreműködésével áldásban részesítette a résztvevőket.

Az Örményország képekben című fotókiállítás megnyitója után jellegzetes örmény ételeket kóstolhattunk meg a külön termekben. Szabó László és Luszone Hakobjan fotóművészek felvételein megcsodálhattuk a híres Ararát hegység szépségét, az anyaország tájainak és építményeinek felvételeit, valamint az ott élő emberek napi életéből kaptunk hangulatos ízelítőt. Befejezésképpen az örmény himnusz hangzott el Zsigmond Benedek tolmácsolásában.

Örülök a lehetőségnek, hogy részt vehettem a rendezvényen.

Nadobán Erika

* * *

Kínai tanítás

*Vehetsz házat, de otthont nem,
vehetsz ágyat, de álmot nem,
vehetsz órát, de időt nem,
vehetsz könyvet, de tudást nem,
vehetsz pozíciót, de tiszteletet nem,
megfizetheted az orvost,
de az egészséget nem,
megveheted a lelket,
de az életet nem,
megveheted a szexet,
de a szerelmet nem*

* * *

Olvasóink írják

Bálintné Kovács Júlia úrnőnek
Kolozsvár

Kedves Júlia!

Június 23-án a marosvásárhelyi Unitárius templomban rendezett „Üzenet az Ararátról” című verses-zenés műsort mindketten megtekintettük. Rendkívüli élményben volt részünk. Nagyon örvendtünk, hogy felhívtad figyelmünket erre a műsorra, mert kár lett volna elmulasztani, hisz szegényebbek lettünk volna egy rendkívüli élménnyel. Sajnos a második napi műsoron nem tudtunk résztvenni, mert abban az időpontban

volt a végzős orvos és gyógyszerészhallgatók ünnepélyes búcsúztatása a Vártemplomban, ahová kötelességünk volt elmenni. De barátainktól hallottuk, hogy az is nagy élményt jelentett számukra.

Örvendünk, hogy megismerkedtünk *Issekutz Sarolta* elnökösszonnal és hallgathattuk érdekes beszámolóját az örmények történetéről és szomorú sorsáról. *Várady Mária* színművésznőt hallgatni különösen élményt jelentett, mert ilyen szép versmondásban nem volt még részünk. Teljes átéléssel, tiszta érthető szövegmondással kevesen tudnak verset mondani és ezeket a szép örmény, vallásos verseket nem is lett volna alkalmunk megismerni, ha nem mentünk volna el. *Miklósi András* orgonaművész játéka is lebilincselő volt az Unitárius templom kis orgonáján is, hátha még komoly, nagy hangverseny-orgonán játszott volna, mint amilyen a Kultúrpalotában van.

Sajnos a „Marosvásárhelyi Napok” zsúfolt programja miatt aránylag kevesen voltak jelen, de a közönség annál lelkesebb volt. *Kilyén Ilka* színművésznő, az EMKE vezetősége részéről szép szavakkal vezette be és zárta az előadást, dicsérve az előadókat, azzal az ígérettel, hogy egy másik alkalommal, még hallani fogjuk őket. Reméli, lesz lehetőség a Kultúrpalota nagytermében találkozni, mert ezek után már lesz akkora közönség, hogy megteljen az egész terem. Várjuk ezt az alkalmat!

Gondolom a kolozsvári előadásuk is nagy sikerrel járt. Remélem lesz visszhangja az újságban is. Még egyszer köszönjük a figyelmeztető felhívásodat és a rendszerességgel küldött örmény újságot. Nyár-ra kívánunk Neked kellemes pihenést! Mindkettőnk nevében baráti szeretettel küldöm szívélyes üdvözlésünket.

Marosvásárhely, 2006 jún. 25-én

*Péter H. Mária és hitvestársa Péter Mihály
(mindketten ny. egyetemi tanárok)*

Sipos László festőművész

Felvincről (Enyed mellett)

Köszönöm a küldeményt, örömmel olvasgatom, örömteli, kellemes meglepetést szerzett! Szeretném, ha továbbra is tartanánk a kapcsolatot, ápolva és taszítva a „Bálint Tibor Szekeret”. Tisztelettel: a Barabás Miklós Céh „pezsgő felelőse”.

András Kabdebó Éva és Kinga

Székelyudvarhelyről

- és még sokan mások Erdély számos településéről. „Köszönet a sok szép élménydús folyóiratért.”

A levelek közül válogatott és mindegyiket hálásan köszöni:

B. Kovács Júlia és a Szerkesztőség

* * *

Ani, az ősi örmény főváros - kiállítás

Ani, az ősi örmény főváros és magyar vonatkozásai című kiállítás június 24-e óta látogatható a kiszombori körtemplomban. Horváth Zoltán György fotóművész, a Romanika Könyvkiadó igazgatója felvételein „elzarándokolhatunk” Aniba, a X-XI. század örmény fővárosába, mely jelenleg Törökországban, közvetlenül az örmény határnál fekvő káprázatos romváros, ahol megdöbbentő épségben maradtak meg az 1700 éves örmény kereszténység 1000 környékén épített szépséges romtemplomai. A kiállítás szeptember közepéig látogatható.

* * *

„Aki soha nem vállal kockázatot az életben, sehová sem jut.”

* * *

Az örmény Semiramis

...Tehát, befejezésül: igen jó, nyugodt hely, ahová érdemes betérni. Mivel is kezdtem?

Ballagunk a budapesti Belváros kellős közepén. Miután a Petőfi Sándor utcai postán elintéztük a dolgunkat, kifelé jövet eszünkbe jut: kávé és ásványvíz...! Irány tehát a Váci utca-Aranykéz utca kereszteződése, amellyel szemben tábla virít: „Semiramis örmény kávézó”. Nosza, hiszen hallottunk már róla többször, csak éppen ritkán járunk arrafelé, s egy kávéért az ember nem utazza végig a fél várost.

Pedig néha érdemes.

Szemirámisz ugyan a legenda szerint asszír királynő volt, aki babiloni függőkertjeiben mulatta az időt, amikor éppen nem férje, az ugyancsak legendás Ninosz király meggyilkolásával foglalatzkodott. (Amúgy a történészek a valóságos Sammurama alakjával, a Kr.e. 9. századi, valódi asszír királynéval azonosítják.)

Hogy azonban Szemirámisz mennyire volt asszír s mennyire valamely más nemzet lánya...? Vagyis mi köze lehetett az örménységhez, azaz miért „Semiramis” a kávézó neve? A kérdésre válaszoljanak az ókor-történészek és armenológusok, vagy éppen a kávézó dolgában illetékes Szongoth-cég.

Mi erre nem vállalkozunk, hanem a mosolygósan feladott kávé kortyolgatjuk. A kávé teljesen európai (olasz, illetve magyar) ízlés szerinti. A kinti 28 Celsius fokra való tekintettel azonban még származásunk szép emléke sem teszi lehetővé, hogy az „örmény kávé”-nak titulált, brandyvel dúsított italt rendeljük meg. Aztán a finom kávé egyhamar félresöpri a felfedezés: oldalt, egy polcon Szongott Kristóf Monográfájának kötetei, valamint EÖGY-füzetek (talán az utolsó néhány hónap termése) és a 2000-es évfolyam bekötött példánya.

Kézbe vele s nyissuk ki, találomra! 2000. szeptemberi szám: a Budapesten szeptember 29-én kezdődő örménymagyar konferencia programja. Hanusz Gyula beszámolója az augusztusi, Balatonalmádiban tartott, hagyományos erdélyi örmény flekkenpartiról. S hozzá fényképek: az egyik a kerti asztalnál egy azóta elhunyt úr ül, félháttal, ő a balatonparti ház és kert gazdája. Úr, az a fajta, aki öregén s betegen is, törönten is, valamivel több, mint két évvel a halála előtt is úr... (Akkor s ott láttam őt életemben először és utoljára: sok-sok ember gyógyítója-megmentője, dr. Benedek Tibor sebész főorvos.)

Tehát: „eögykés” olvasnivalók, amelyeket a kávéval párban kedves, nyugalmas hangulatú berendezés körít. Talán még arra érdemes lenne odafigyelni, hogy ne csak annyi Szongott-reprint legyen ott, hanem több... (bár, lehet, hogy pl. a Genealógiát egy érdeklődő vendég már „lenyúlta”?) S jó, hogy ott vannak az elmúlt hónapok EÖGY-füzetei. Magunk bizony hangsúlyosabb helyet keresnénk ezeknek a kiadványoknak. Nemhogy ártanának az üzletmenetnek, de külön, sajátos ízt kevernek a kávéhoz, amint teszik azt Szabó László örményországi fényképei is az egyik falon. S mindezt mégsem a közeli Vörösmarty tér sokkalta szokványosabb kávézóinak elképesztő árszintjén. Aha, meg marlenka is volt, amelyet sok süteménykedvelő jól ismer...

Vagyis, hogy egyik szavamat a másikba ne öltsem s visszakanyarodjak a végéhez: igen jó, nyugodt hely, ahová érdemes betérni.

dcs

* * *

Az egykori Erzsébetváros polgármesterei és bírái

Miután a XVII. század végén Moldvában elviselhetetlenné vált az oda telepedett örmények helyzete, Menos nem egyesült püspökük vezetésével, átmenekültek a Kárpátok gerincén Erdély felé. Az úgynevezett Somlyói-havasok erdő rengetegében hosszú évekig bujdosnak, ott várták, hogy sorsuk jobbra forduljon, visszatérhessenek elhagyott moldvai házaikba.

De miután látták, hogy reménykedésük hiábavaló, I. Apafi Mihály (1632-1690) fejedelemhez fordultak segítségért és befogadást kértek. A szelíd lelkű fejedelem szívesen fogadta őket (1672). A hagyomány szerint akkor 3000 örmény család települt át Moldvából Erdélybe. A legújabb kutatás azonban nem hagyja figyelmen kívül, hogy a XVII. sz. végi és XVIII. sz. eleji Erdély és Moldvai közti migrációval kapcsolatban csak bizonytalan adatok állnak rendelkezésre, ezért szerényebb számot említ: 800 családról, azaz kb. 6400-8000 személyről beszél.

Kezdetben Apafi engedélyével befogadott örmények a következő települések közelében telepedtek le: Beszterce, Gyergyószentmiklós, Csíkszépvíz, Görgényszentimre, Petele, Marosfelfalu, és az Apafi-birtokon, Ebesfalván. II. Apafi Mihály halála után az ebesfalvi uradalom és az Apafi-kastély, amelyet 1552-ben reneszánsz stílusban épített Apafi Gábor, vérrokonság alapján, per útján Bethlen Gábor kancelláré lett. 1726-ban tőle vásárolták meg az örmények, állítólag ekkor kapta az Erzsébetváros nevet is, és Szamosújvár mellett az örmények második központja lett.

(A volt Apafi-kastély homlokzatában találták meg Apafi feleségéhez írt szerelmes levelét, amelyet ezüstpohárba rejtve befalaztak. Az épület ma is jó állapotban található. 1661-ben Ali basa innen az ebesfalvi kastélyból vitte Apafi Mihályt az erdélyi fejedelem választó-gyűlésére. Fiát, II. Apafi Mihályt, 1681-ben választották fejedelemmé.)

Az örmények betelepítése után úgy I. Apafi Mihálytól, mint fiától II. Apafi Mihálytól (1676-1713) különböző kiváltságokat kaptak: többek között a szabad bíróválasztási jogot is.

Az erdélyi örmények lelke, intézője a bejövételük alkalmával Dániel Tivadar volt, akinek halála után Apafi Mihály az erdélyi örmények főbírájává: Gergelyfi Miklóst nevezte ki, albírákká e kipróbált hűséges fiakat: Zakariás Endrét, Cziffra Lukácsot és Várteresz Lukácsot rendelte, kik közül Zakariás Endre Ebesfalván székelt; utána időrendben - az „Arménia” című 1891-ben megjelent folyóirat szerint - ezek a bírák és polgármesterek következtek:

1727-1732 Zakariás János	1742-1743 Issekutz Emánuel
1732-1736 Issekutz Miklós	1743-1745 Dániel János
1736-1737 (ismét)Zakariás János	1746-1747 Dániel Imre
1737-1740 Dániel Imre	1747-1749 Lukács Tódor
1740-1742 Lázár János	1749-1751 Lázár János
1751-1753 Ötves János	1792-1793 Lengyel Lukács
1754-1755 Issekutz Auxent	1793-1794 Csiki Mihály
1755-1757 Gáspár Melkhon	1794-1795 Paturbány Vártán
1757-1760 Issekutz Ágoston	1795-1796 Issekutz Antal
1760-1762 Zakariás Tamás	1796-1798 Csiki Mihály
1762-1763 Kosotán Márton	1798-1799 Török János
1763-1764 Issekutz Auxent	1799-1800 Dániel Gergely
1764-1766 Zakariás Tamás	1800-1801 Csiki Mihály
1766-1768 Dániel Eugén	1801-1802 Török János
1768-1770 Issekutz Antal	1802-1803 Csiki Mihály
1770-1771 Csiki Tivadar	1803-1804 Zakariás Zakariás
1771-1772 Vikol Bogdán	1804-1805 Csiki Mihály
1772-1773 Csiki Emánuel	1805-1810 Csiki Lázár
1773-1774 Dániel Eugén	1810-1814 Dániel Imre
1774-1775 Issekutz Auxent	1814-1832 Dániel Gergely
1775-1776 Dániel Lukács	1832-1839 Lengyel Márton
1776-1777 Dániel Eugén	1839-1851 Fark János
1778-1779 Csiki Emánuel,	1851-1855 Dr.Wolff József
1779-1780 Dániel Eugén,	1885-1860 Bilcz József
1780-1781 Issekutz Antal	1860-1861 Nuridsán Bogdán
1781-1782 Csiki Emánuel	1861-1875 Karácsony János
1782-1784 Issekutz Antal	1875-1877 Csiki Lázár
1784-1789 Csiki Emánuel	1877-1882 Tompos Gergely
1789-1790 Török János	1882-1885 Jóseffi József
1790-1792 Issekutz Auxent	1885 óta Lengyel Márton

158 év alatt 62 ízben választott Erzsébetváros elöljárót és ezen elöljárók között csak egyikük, Bilcz József (1855-1860) nem volt örmény származású. A múlt nagyjai emlékeik megalkotásában élnek, a jelenlegiek bölcs munkásságaikban, s a jövő elöljárói éljenek reményeik megvalósításában!

Beküldte: Kolozsi Gergely István

Felhasznált irodalom: „Arménia”, 1891.; Utazások Erdélyben 1981.; Révai Lexikon; Erdély nevezetesebb családai, 1854.

* * *

Részletek Narekaci Szent Gergely imájából

„...Könyörgünk Hozzád egész lelkünkben...”

**„Leszállott ma az égből Gábor főangyal,
hozta magával az égi koszorút,
mellyel megkoronáztatott,
a győzelmes Szűz Anya!”**

(Kísérő ének Nagyboldogasszony - augusztus 15-e - napjára)

Mária földi élete véget ért, de csak a földi, mert élete folytatódik a mennyben. Hitünk szerint oda testestől felvétetett. A barokk korban a festészetben elterjedt ábrázolás: Mária megkoronázása. A képen Mária közepén térdel, felette a Szentlélek galamb képében, két szélről az Atya és a Fiú tartják a koronát. A sarangában Gábor arkangyal nyer említést. Ez párhuzamot von a március 25-i ünnep és a mostani között: Mária elfogadta Isten akaratát, s kiérdemelte a menny királynője címet.

Dr. Sasvári László

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület folytatja a pénzadományok gyűjtését az erdélyi magyarörmény közösségek részére.

Pénzbeli adományokat az egyesület bankszámlájára is be lehet fizetni.

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. Telefon: 201-1011, fax/tel.: 201-2401

Elnök: dr. Issekutz Sarolta

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK - füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület havonta megjelenő kiadványa

A kiadványt támogatja az Országos Örmény Önkormányzat és

a Fővárosi Örmény Önkormányzat (Budapest, 1054 Akadémia u. 1. IV. emelet 426, telefon: 332-1791) e-mail: fovarosiormeny@startadsl.hu; fovarosiormenyonkorm@startadsl.hu

Nyilvántartási szám: 2.2.4/78/2002.

Főszerkesztő: Frigyesy Ágnes

Felelős kiadó: dr. Issekutz Sarolta

Munkatársak: Dr. Sasvári László, Dr. Issekutz Sarolta, Bálintné Kovács Júlia, Dobó Attila

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel.: (1) 201-1011, Fax: (1) 201-2401

Nyomdai munkák: Timp® Kft.